

شرح حدیث
عنوان بصری

سید محمد جواد وزیر پور

فهرست

۹		مقدمه
۱۱		متن حدیث
۱۴		ترجمه حدیث
۱۹		رستگاری، هدف نهایی خلقت انسان
۲۳		رسیدن به رستگاری بر اساس نقشه خلقت انسان
۲۸		مقام خلیفه الهی
۳۳		سجده ملائکه به آدم
۴۰		رشد انسان
۴۵		اهمیت توجه به بُعد معنوی انسان
۴۹		ملازمت خودشناسی با خداشناسی
۵۶		ویژگیهای منحصر بفرد خودشناسی
۶۴		بُعد معنوی انسان، تجلّی خالق
۷۴		توجه، شاه کلید خودشناسی
۷۸		شخصیت عنوان بصری
۸۰		رفتار حکیمانه امام صادق علیه السلام با عنوان بصری
۸۲		امام مظهر لطف و عنایت تام و بی نقص خدا است
۸۵		واکنش عنوان بصری به رفتار حکیمانه امام صادق علیه السلام
۸۸		استعانت از نماز
۹۱		فراست در دعا
۹۴		اضطرار در دعا، رمز استجاب
۹۵		محبت ولیّ خدا
۹۷		ترک تعلّق
۹۹		استقامت در طلب
۱۰۰		ادب در برابر ولیّ خدا

۱۰۲.....	دعای ولیّ خدا در حق سالک
۱۰۴.....	تبیین مسأله برای سالک
۱۰۶.....	شکر نعمت
۱۰۸.....	شاکله عمل
۱۱۰.....	حقیقت علم
۱۱۲.....	رفتار توحیدی در محضر ولیّ خدا
۱۱۴.....	ماهیت علم از منظر امام صادق علیه السلام
۱۲۲.....	حقیقت عبودیت
۱۲۵.....	عمل، تداوم بخش علم
۱۳۰.....	طلب فهم از خدا
۱۳۲.....	انقیاد در برابر ولیّ خدا
۱۳۴.....	اول: اعتقاد به مالکیت حقیقی خدا
۱۴۵.....	رفع موانع، اولین قدم برای صعود
۱۴۹.....	دوم: واگذاری تدبیر به مدبّر حقیقی
۱۵۳.....	ثمره اعتقاد به مالکیت حقیقی: آزادی از تعلّقات مادی
۱۵۵.....	ثمره تفویض امر به مدبّر اصلی: حقیر دیدن مصائب دنیا
۱۶۰.....	سوم: اشتغال به امر خدا
۱۷۰.....	اکرام بنده
۱۷۱.....	نگاه ابزاری به دنیا
۱۷۴.....	رهایی از شرّ شیطان
۱۷۷.....	رهایی از شرّ اولیای شیطان
۱۷۸.....	بی رغبتی به دنیا
۱۸۲.....	دوری از تکاثر و تفاخر
۱۸۷.....	دوری از باطل
۱۸۹.....	حصول اولین درجه تقوی

مراتب تقوی	۱۹۱
توصیه های نه گانه امام صادق علیه السلام در سیر و سلوک	۱۹۹
عمومیّت داشتن توصیه های تربیتی امام به عنوان بصری	۲۰۰
دوری از سُستی لازمه عمل به دستورات تربیتی	۲۰۵
سه توصیه در باب ریاضت نفس	۲۰۷
ویژگی های ریاضت شرعی	۲۱۱
اهمّیت تداوم عمل	۲۱۷
اول: نخوردن در حال بی اشتهایی	۲۱۹
دوم: رعایت آداب خوردن	۲۲۴
غذای حلال	۲۲۵
ذکر بسم الله قبل از خوردن	۲۳۰
سوم: پرهیز از پُرخوری	۲۳۳
سه توصیه در باب حلم	۲۴۱
اول: تحمّل بدی های دیگران	۲۴۶
دوم: دوری از نزاع	۲۵۰
سوم: خیرخواهی در برابر بدخواهان	۲۵۲
اول: پرسش از علما	۲۵۶
درست پرسیدن	۲۵۹
دوم: پرهیز از خودرأیی	۲۶۱
آداب علم آموزی	۲۶۶
مدیریت زمان علم آموزی از زبان امام باقر علیه السلام	۲۷۷
رعایت احتیاط در تمام کارها	۲۸۲
سوم: پرهیز از فتوا دادن	۲۸۴

مقدمه

رسیدن به بالاترین مراتب کمال انسانی، مستلزم بدست آوردن و استفاده از بالاترین نقشه و دستورالعمل طی مسیر است. و این دستورالعمل در دست کسانی است که با عنایت حضرت حق این مسیر را تا انتها طی کرده و به بالاترین مراتب رسیده باشند. به شهادت آیه «ثم دنی فتدلی فکان قاب قوسین او ادنی»^۱ اقرب بندگان خداوند به حضرتش، نبی مکرم اسلام و به شهادت شخص نبی اکرم، اقرب بندگان خدا به رسول الله ﷺ اهل بیت ایشان هستند؛ که سلام و درود خدا بر آنان باد. از این رو کسانی که طالب کسب کمالات انسانی و وصول به حضرت حق هستند چاره‌ای جز رجوع به پیامبر و اهل بیت طاهرینش^۲ ندارند؛ زیرا بالاترین نقشه و دستورالعمل سلوک الی الله در دستان با کفایت این خاندان است.

روایات اهل بیت، سراسر نور و راهنمای طریق سلوک‌اند؛ اما در میان این روایات، برخی شامل اشارات مستقیم‌تر و جامع‌تری برای طی این طریق نورانی هستند. حدیث عنوان بصری یا حدیث علم از جمله روایاتی هست که به شکلی جامع و البته عمیق، اصولی و مبنایی اول و آخر و مسیر سلوک الی الله را برای علاقه‌مندان ترسیم نموده است. سلام و درود

۱. نجم، آیه ۸ و ۹

بی‌پایان خدا بر رئیس مذهب جعفری صادق آل محمد ﷺ.
با همین دیدگاه از دیرباز تاکنون، اساتید عرفان و معنویت و سیروس‌سلوک
شاگردان خود را به مطالعه و عمل به مضامین این حدیث شریف سفارش
می‌فرمودند و حتی از آنها می‌خواستند مطالعه این حدیث را به صورت
کلی یا جزئی و بندبند در برنامه روزانه خود قرار دهند. آشنایی و انس با
مفاهیم بلند این حدیث باعث محکم شدن مبانی توحیدی در جان و دل
سالکان الی الله است که ثمره آن آسان‌تر شدن مسیر و بالا رفتن سرعت
سیر الی الله است. انشاء الله.

کتاب حاضر که پیاده شده جلسات شرح حدیث عنوان بصری است،
حاصل سلسله جلسات درسی استاد محترم جناب حجت الاسلام و
المسلمین وزیری فرد است که با زحماتی تنی چند از دوستان تبدیل
به متن و آماده چاپ شده است ضمن تشکر از همه دوستانی که در این
مسیر برای آماده شدن این کتاب یاری گرما بوده اند برای همه آنها و
برای همه علاقه‌مندان مسیر سلوک الی الله از درگاه حضرت احدیت
موفقیت و تأییدات الهی را خواستاریم.

انتشارات رسم وفا

متن حدیث

أَقُولُ وَجَدْتُ بِحَظِّ شَيْخِنَا الْبَهَائِيِّ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ مَا هَذَا لَفْظُهُ قَالَ الشَّيْخُ
شَمْسُ الدِّينِ مُحَمَّدُ بْنُ مَكِّيٍّ نَقَلْتُ مِنْ حَظِّ الشَّيْخِ أَحْمَدَ الْفَرَاهَانِيِّ رَحِمَهُ
اللَّهُ عَنْ عُنْوَانِ الْبَصْرِيِّ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ أَتَى عَلَيْهِ أَرْبَعٌ وَتِسْعُونَ
سَنَةً قَالَ: كُنْتُ أَخْتَلِفُ إِلَى مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ سِنِينَ فَلَمَّا قَدِمَ جَعْفَرُ الصَّادِقُ
عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمَدِينَةَ اخْتَلَفْتُ إِلَيْهِ وَأَحْبَبْتُ أَنْ أَخْذَ عَنْهُ كَمَا أَخَذْتُ عَنْ مَالِكٍ فَقَالَ
لِي يَوْمًا إِنِّي رَجُلٌ مَطْلُوبٌ وَمَعَ ذَلِكَ لِي أَوْرَادٌ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ آثَاءِ اللَّيْلِ وَ
النَّهَارِ فَلَا تَشْغَلْنِي عَنْ وَرْدِي وَخُذْ عَنْ مَالِكٍ وَاخْتَلِفْ إِلَيْهِ كَمَا كُنْتُ
تَخْتَلِفُ إِلَيْهِ فَاعْتَمَمْتُ مِنْ ذَلِكَ وَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِهِ وَقُلْتُ فِي نَفْسِي لَوْ تَفَرَّسَ
فِي خَيْرٍ لَمَا رَجَرَنِي عَنِ الْإِخْتِلَافِ إِلَيْهِ وَالْأَخْذِ عَنْهُ فَدَخَلْتُ مَسْجِدَ الرَّسُولِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ رَجَعْتُ مِنَ الْعَدِ إِلَى الرَّوَضَةِ وَصَلَّيْتُ
فِيهَا رَكْعَتَيْنِ وَقُلْتُ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ أَنْ تَعْطِفَ عَلَيَّ قَلْبَ جَعْفَرٍ وَتَرْزُقَنِي
مِنْ عِلْمِهِ مَا أَهْتَدِي بِهِ إِلَى صِرَاطِكَ الْمُسْتَقِيمِ وَرَجَعْتُ إِلَى دَارِي مُغْتَمًّا وَلَمْ
أَخْتَلِفْ إِلَى مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ لِمَا أَشْرَبَ قَلْبِي مِنْ حُبِّ جَعْفَرٍ فَمَا خَرَجْتُ مِنْ
دَارِي إِلَّا إِلَى الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ حَتَّى عَيْلَ صَبْرِي فَلَمَّا ضَاقَ صَدْرِي تَنَعَّلْتُ وَ
تَرَدَّدْتُ وَقَصَدْتُ جَعْفَرًا وَكَانَ بَعْدَ مَا صَلَّيْتُ الْعَصْرَ فَلَمَّا حَضَرْتُ بَابَ دَارِهِ
اسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ فَخَرَجَ خَادِمٌ لَهُ فَقَالَ مَا حَاجَتُكَ فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَى الشَّرِيفِ

فَقَالَ هُوَ قَائِمٌ فِي مُصَلَّاهُ فَجَلَسْتُ بِحِذَاءِ بَابِهِ فَمَا لَبِثْتُ إِلَّا يَسِيرًا إِذْ خَرَجَ خَادِمٌ فَقَالَ ادْخُلْ عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ فَدَخَلْتُ وَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَرَّدَ السَّلَامَ وَقَالَ اجْلِسْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ فَجَلَسْتُ فَأَطْرَقَ مَلِيًّا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ أَبُو مَنْ قُلْتُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ثَبَّتَ اللَّهُ كُنْيَتَكَ وَوَفَّقَكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا مَسَأَلْتُكَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي لَوْ لَمْ يَكُنْ لِي مِنْ زِيَارَتِهِ وَالتَّسْلِيمِ غَيْرُ هَذَا الدُّعَاءِ لَكَانَ كَثِيرًا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَالَ مَا مَسَأَلْتُكَ فَقُلْتُ سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَعْطِفَ قَلْبَكَ عَلَيَّ وَ يَرْزُقَنِي مِنْ عِلْمِكَ وَ أَرْجُو أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَجَابَنِي فِي الشَّرِيفِ مَا سَأَلْتُهُ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَيْسَ الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ إِنَّمَا هُوَ نُورٌ يَقَعُ فِي قَلْبٍ مَنْ يُرِيدُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْ يَهْدِيَهُ فَإِنْ أَرَدْتَ الْعِلْمَ فَاطْلُبْ أَوَّلًا فِي نَفْسِكَ حَقِيقَةَ الْعُبُودِيَّةِ وَ اُطْلُبِ الْعِلْمَ بِاسْتِعْمَالِهِ وَ اسْتَفْهِمِ اللَّهَ يُفْهِمَكَ قُلْتُ يَا شَرِيفُ فَقَالَ قُلْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قُلْتُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا حَقِيقَةُ الْعُبُودِيَّةِ قَالَ ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ أَنْ لَا يَرَى الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ فِيمَا خَوَّلَهُ اللَّهُ مِلْكًا لِأَنَّ الْعَبِيدَ لَا يَكُونُ لَهُمْ مِلْكٌ يَرَوْنَ الْمَالَ مَالِ اللَّهِ يَضَعُونَهُ حَيْثُ أَمَرَهُمُ اللَّهُ بِهِ وَ لَا يُدَبِّرُ الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ تَذْيِيرًا وَ جُمْلَةً اِشْتِغَالِهِ فِيمَا أَمَرَهُ تَعَالَى بِهِ وَ نَهَاَهُ عَنْهُ فَإِذَا لَمْ يَرَ الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ فِيمَا خَوَّلَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِلْكًا هَانَ عَلَيْهِ الْإِنْفَاقَ فِيمَا أَمَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُنْفِقَ فِيهِ وَ إِذَا فَوَّضَ الْعَبْدُ تَذْيِيرَ نَفْسِهِ عَلَى مُدَبِّرِهِ هَانَ عَلَيْهِ مَصَائِبُ الدُّنْيَا وَ إِذَا اِشْتَغَلَ الْعَبْدُ بِمَا أَمَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَ نَهَاَهُ لَا يَتَفَرَّغُ مِنْهُمَا إِلَى الْمِرَاءِ وَ الْمُبَاهَاةِ مَعَ النَّاسِ فَإِذَا أَكْرَمَ اللَّهُ الْعَبْدَ بِهَذِهِ الثَّلَاثَةِ هَانَ عَلَيْهِ الدُّنْيَا وَ إِبْلِيسُ وَ الْخَلْقُ وَ لَا يَطْلُبُ الدُّنْيَا تَكَاثُرًا وَ تَفَاخُرًا وَ لَا يَطْلُبُ مَا عِنْدَ النَّاسِ عِزًّا وَ عُلوًّا وَ لَا يَدْعُ أَيَّامَهُ بَاطِلًا فَهَذَا أَوَّلُ دَرَجَةِ الثَّقَى قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلوًّا فِي الْأَرْضِ وَ لَا فُسَادًا وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ قُلْتُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَوْصِنِي قَالَ أَوْصِيكَ بِتِسْعَةِ أَشْيَاءَ فَإِنَّهَا وَصِيَّتِي لِمُرِيدِي الطَّرِيقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ اللَّهُ أَسْأَلُ أَنْ يُوَفَّقَكَ لِاسْتِعْمَالِهِ ثَلَاثَةٌ مِنْهَا فِي رِيَاضَةِ النَّفْسِ وَ ثَلَاثَةٌ مِنْهَا فِي الْحِلْمِ وَ ثَلَاثَةٌ مِنْهَا فِي الْعِلْمِ فَاحْفَظْهَا وَ إِيَّاكَ وَ اَلْتَهَاوُنَ بِهَا قَالَ عُنَوَانُ فَقَرَعْتُ قَلْبِي لَهُ فَقَالَ أَمَّا اللَّوَاتِي فِي الرِّيَاضَةِ فَإِيَّاكَ أَنْ تَأْكُلَ مَا لَا

تَشْتَهِيهِ فَإِنَّهُ يُورِثُ الْحِمَاقَةَ وَالْبَلَةَ وَلَا تَأْكُلُ إِلَّا عِنْدَ الْجُوعِ وَإِذَا أَكَلْتَ فَكُلْ حَلَالًا وَسَمَّ اللَّهَ وَادْكُرْ حَدِيثَ الرَّسُولِ ﷺ مَا مَلَأَ آدَمِيَّ وَعَاءَ شَرًّا مِنْ بَطْنِهِ فَإِنْ كَانَ وَلَا بُدَّ فَكُلْتُ لِبَطْنِهِ وَكُلْتُ لِشَرَابِهِ وَكُلْتُ لِنَفْسِهِ وَأَمَّا اللَّوَاتِي فِي الْحِلْمِ فَمَنْ قَالَ لَكَ إِنْ قُلْتَ وَاحِدَةً سَمِعْتَ عَشْرًا فَقُلْ إِنْ قُلْتَ عَشْرًا لَمْ تَسْمَعْ وَاحِدَةً وَمَنْ شَتَمَكَ فَقُلْ لَهُ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فِيمَا تَقُولُ فَاسْأَلِ اللَّهَ أَنْ يَغْفِرَ لِي وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فِيمَا تَقُولُ فَاللَّهُ أَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَ لَكَ وَمَنْ وَعَدَكَ بِالْحَنَاءِ فَعِدْهُ بِالنَّصِيحَةِ وَالرَّعَاءِ وَأَمَّا اللَّوَاتِي فِي الْعِلْمِ فَاسْأَلِ الْعُلَمَاءَ مَا جَهِلْتَ وَإِيَّاكَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ تَعَنُّتًا وَتَجَرِبَةً وَإِيَّاكَ أَنْ تَعْمَلَ بِرَأْيِكَ شَيْئًا وَخُذْ بِالْإِحْتِيَاظِ فِي جَمِيعِ مَا تَحِدُّ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَأَهْرُبْ مِنَ الْفُتْيَا هَرَبَكَ مِنَ الْأَسَدِ وَلَا تَجْعَلَ رَقَبَتَكَ لِلنَّاسِ جِسْرًا قُمْ عَنِّي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ فَقَدْ نَصَحْتُ لَكَ وَلَا تُفْسِدْ عَلَيَّ وَرِدِي فَإِنِّي إِمْرُؤُ ضَنِينٌ بِنَفْسِي وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى.

ترجمه حدیث

از عنوان بصری نقل شده است که: من نزد "مالک بن انس" رفت و آمد داشتم؛ چون جعفر صادق علیه السلام به مدینه آمد، من نزد ایشان رفت و آمد کردم و دوست داشتم همان طور که از "مالک" تحصیل علم میکردم، از ایشان نیز تحصیل علم نمایم. آن حضرت روزی به من فرمود: من تحت نظر دستگاه حکومتی هستم و علاوه بر این، در هر ساعتی از شبانه روز اوراد و اذکاری دارم که بدانها مشغولم. مرا از ذکرم باز مدار و همچون گذشته پیش مالک برو و از او در جهت تحصیل علم استفاده کن. من از این مطلب غمگین شدم و از نزدشان بیرون رفتم و با خود گفتم اگر در من خیری می دید من را از رفت و آمد به نزد خود و بهره بردن از علمش منع نمی کرد.

پس به مسجد رسول الله صلی الله علیه و آله رفتم و بر آن حضرت سلام کردم و فردای آن روز دوباره به روضه نبوی برگشتم و دو رکعت نماز گزاردم و عرض کردم: خدایا! خدایا! از تو می خواهم که قلب جعفر را بر من نرم و متمایل گردانی و مرا از علم او که باعث هدایت من به صراط مستقیم تو باشد بهره مند کنی.

بعد با حال اندوه و غصه به خانه ام برگشتم و چون دلم از محبت جعفر

مالا مال شده بود دیگر پیش "مالک" نمی رفتم و از منزل هم جز برای نمازهای واجب خارج نمی شدم، تا این که صبرم تمام شد. یک روز بعد از نماز عصر در حالی که سینه‌ام تنگ شده بود و تحملم به پایان رسیده بود نعلین خود را پوشیدم و ردای خود را بر دوش نهادم و قصد دیدار جعفر را نمودم. چون به در خانه‌اش رسیدم اذن دخول خواستم. خادم ایشان بیرون آمد و گفت: حاجت چیست؟ گفتم: می خواستم بر شریف سلام کنم. گفت: ایشان مشغول نماز هستند. پس من روبروی در منزل نشستم. مدت زیادی نگذشته بود که خادم آمد و گفت: داخل شو! درود و برکت خدا بر تو باد! من داخل شدم و بر آن حضرت سلام کردم. سلام مرا پاسخ گفتند و فرمودند بنشین! خداوند تو را بیامزد! پس من نشستم. مدتی به حال تفکر سر خود را به زیر انداختند و سپس سر برداشته و فرمودند: گنیهات چیست؟

گفتم: ابوعبدالله. حضرت فرمودند: خداوند گنیهات را ثابت گرداند و تو را موفق بدارد، ای ابوعبدالله! سؤالت چیست؟ با خودم گفتم: اگر از این دیدار و سلامی که کردم غیر از این دعای خیر، چیزی نصیبم نشود باز هم برای من بسیار است.

سپس حضرت سر خود را بلند کرده و فرمود: چه می خواهی؟ گفتم: از خدا خواستم که قلب شما را بر من منعطف گرداند و از علم شما به من روزی کند و امیدوارم که خدا آنچه را که از او در باره حضرتتان تقاضا کرده‌ام اجابت نماید.

فرمود: ایاباعبدالله! علم به آموختن نیست. علم نوری است که در قلب کسی که خدا بخواهد او را هدایت کند قرار می گیرید، پس اگر طالب علمی اول در نفس خودت حقیقت عبودیت را جست‌وجو کن و علم را با عمل به آن طلب کن و از خدا بپرس تا به تو پاسخ گوید و بفهماند. گفتم: ای بزرگوار! فرمود: مرا با کنیه‌ام صدا بزن و بگو ای اباعبدالله.

گفتم: ای اباعبدالله حقیقت عبودیت چیست؟

فرمود: سه چیز است:

اول اینکه عبد برای خود در مورد آنچه خدا به وی سپرده است مالکیتی قائل نباشد؛ چون بندگان مالکیتی ندارند؛ بلکه همه اموال را مال خدا می‌بینند و آن را در جایی نهاده و صرف می‌کنند که خدا امر کرده است. دوم اینکه عبد برای خود تدبیری نمی‌کند.

سوم اینکه تمام مشغولیت عبد معطوف به انجام دادن کاری است که خدای تعالی به او امر نموده است و پرهیز از آنچه خدا آن را نهی کرده است.

پس هرگاه که عبد در آنچه خدا به او واگذار کرده احساس مالکیتی نداشته باشد، اتفاق در جایی که خدا امر کرده است برای او آسان خواهد شد و چون عبد تدبیر خود را بر مدبر خود واگذار کند، سختی‌های دنیا بر او آسان می‌شود و اگر مشغولیت و اهتمام عبد منحصر در امر و نهی خداوند باشد دیگر مجال و فرصتی برای خودنمایی و مباهات به مردم نخواهد یافت. پس اگر خداوند به کسی این سه چیز را عطا کند امر دنیا و ابلیس و مردم برایش سهل و آسان می‌شود و برای زیاده اندوزی و برتری جویی خواهان مال دنیا نمی‌شود و آنچه در دست مردم است را برای عزت و برتری طلب نمی‌کند و روزهای عمر خود را در پی امور بیهوده و عبث به هدر نمی‌دهد؛ این اولین درجه از تقوا است. همچنان که خدای تبارک و تعالی می‌فرماید: "سرای آخرت را برای کسانی قرار می‌دهیم که اراده برتری جویی و فساد در زمین ندارند و عاقبت نیکو از آن پرهیزکاران است".

گفتم: ای اباعبدالله! مرا توصیه‌ای کنید. فرمود: تو را به نه چیز توصیه می‌کنم که این نه چیز، توصیه من به همه مریدان طریق الی الله است و از خدا می‌خواهم توفیق عمل به این توصیه‌ها را به تو مرحمت نماید.

سه تا از آنها در ریاضت نفس است و سه تا در حلم و بردباری و سه تای دیگر در علم. پس ای "عنوان" آنها را خوب به خاطر بسپار و هرگز در مورد آنها کوتاهی نکن.

"عنوان" گفت: من دل و اندیشه‌ام را برای دریافت آنچه که حضرت می‌فرمود خالی و آماده کردم. فرمود: اما آن سه چیزی که در مورد ریاضت است: اول اینکه مبادا چیزی را بخوری که بدان اشتها نداری؛ زیرا ایجاد حماقت و نادانی می‌کند. دوم اینکه جز هنگام گرسنگی مخور و سوم اینکه چون خواستی چیزی بخوری از حلال بخور و نام خدا را ببر و حدیث رسول الله ﷺ را به یاد بیاور که فرمود: آدمی ظرفی بدتر از شکمش را پر نکرده است. پس چون انسان ناگزیر از خوردن است، زمانی که خواستی غذایی بخوری یک سوم از معده‌ات را برای غذا و یک سوم را برای نوشیدنی و یک سوم را برای تنفس اختصاص بده.

و اما آن سه چیزی که راجع به حلم و بردباری است: اول اینکه اگر کسی به تو بگوید اگر یک کلمه بگوئی ده تا می‌شنوی، به او بگو اگر ده کلمه بگویی یکی هم نمی‌شنوی. دوم اینکه اگر کسی که به تو دشنام دهد به وی بگو اگر آنچه درباره من می‌گویی درست است از خدا می‌خواهم که مرا بیامرزد و اگر درست نیست از خدا می‌خواهم که تو را بیامرزد. سوم اینکه اگر کسی تو را تهدید به بدی و خیانت کرد، تو به او مژده بده که من نسبت به تو با نصیحت و خیرخواهی و مراعات برخورد خواهم کرد.

و اما آن سه تایی که راجع به علم است: اول اینکه آنچه را نمی‌دانی از علما بپرس. دوم اینکه هرگز سؤالی را از باب به سختی یا اشتباه انداختن و امتحان کردن کسی نپرس و سوم اینکه هرگز در مورد چیزی طبق رأی و نظر خودت عمل نکن و در همه امور مطابق با احتیاط عمل کن و آن چنان که از شیر درنده می‌ترسی و فرار می‌کنی از فتوا و نظر دادن در امور فرار کن و گردن خود را پل عبور مردم قرار مده.

ای ابا عبدالله! دیگر از نزد من برخیز که در مورد تو خیرخواهی کردم و بیش از این مرا از ذکرم بازمدار که من نسبت به خودم و اوقاتم حسابگر و سخت گیرم و سلام و درود خدا بر کسی که از هدایت الهی متابعت کند.

قله‌ای که امروز در دسترس
طالبان معرفت الهی است، روزگاری ناکجاآبادی
دست نیافتنی می‌نمود که فتحش در رؤیای کسی هم نمی‌گنجید
زحمات و مجاهدات انسان‌های شیفته و شیدای حقیقت همچو
آیات عظام حاج میرزا علی آقای قاضی، علامه سید محمد حسین طباطبایی و
آیه الله سعادت پرور و دیگر اهل معرفت سبب فیضان عشق و محبت الهی
در دل‌های خود و عاشقان معارف توحیدی شد که در طول تاریخ نردبانی
فراهم آوزد که راه رسیدن به این قله را برای بسیاری از طالبان حقیقت
سهل الوصول‌تر از گذشته ساخت.
آنچه از زبان این مؤلف جاری شده و بر قلم ایشان تراویده نیز حاصل
بهره‌ایست که از همین سلسله نورانی به دست آمده است.
درود و رحمت الهی بر ارواح طیبه این بزرگان که
شهیدان معرفت حق‌اند.

ISBN: 978-622-95645-6-1

9 786229 564561